

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัด พิษณุโลก มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนก ตามเพศ สาขาวิชาและชั้นปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยนักศึกษาที่กำลัง ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2555 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 920 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวน ประชากร และกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ตามสูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 551 คน สุ่มตัวอย่างโดย การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย (Subgroup or strata) ตามชั้นปีที่ 1, ชั้นปีที่ 2, ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จากนั้นใช้วิธีการ สุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) สุ่มหน่วยของการสุ่มจนกว่าจะได้จำนวน ที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม ใน 4 ด้าน ตามคุณลักษณะ ความพอประมาณ ความ มีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไข คือ 1) ด้าน วัตถุประสงค์ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านวัฒนธรรม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย เรื่องการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายของการวิจัย ข้อที่ 1 เมื่อสรุปในด้านรวม พบว่า การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{X} = 3.82$ (S.D. = 0.45) เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะพบว่า ในคุณลักษณะความพอประมาณ ด้านสังคม การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{X} = 3.98$ (S.D. = 0.63) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม มีค่า $\bar{X} = 3.82$ (S.D. = 0.68) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านวัฒนธรรม มีค่า $\bar{X} = 3.45$ (S.D. = 0.57) ในคุณลักษณะความมีเหตุผลพบว่า ด้านวัฒนธรรม การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{X} = 3.98$ (S.D. = 0.62) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม มีค่า $\bar{X} = 3.95$ (S.D. = 0.63) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านวัตถุ มีค่า $\bar{X} = 3.62$ (S.D. = 0.44) และในคุณลักษณะการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพบว่า ด้านวัฒนธรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่า $\bar{X} = 3.98$ (S.D. = 0.65) รองลงมาคือด้านวัตถุ มีค่า $\bar{X} = 3.94$ (S.D. = 0.63) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสิ่งแวดล้อม มีค่า $\bar{X} = 3.62$ (S.D. = 0.45)

ตอนที่ 2 ผลเปรียบเทียบการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมโดยรวม เพศชายมีค่า $\bar{X} = 3.86$ (S.D. = 0.48) และเพศหญิง มีค่า $\bar{X} = 3.96$ (S.D. = 0.50)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบพบว่า การใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพบว่า เพศชายมีค่า $\bar{X} = 3.90$ (S.D. = 0.54) เพศหญิง มีค่า $\bar{X} = 4.04$ (S.D. = 0.55) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าเพศหญิง แสดงว่านักศึกษาเพศชายกับเพศหญิงมีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ นั้น พบว่าไม่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า นักศึกษาเพศหญิงมีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาเพศชาย ในคุณลักษณะการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4 ด้านคือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม เช่น มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับ

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ เป็นต้น

และเมื่อเปรียบเทียบตามสาขาวิชา ได้พบว่านักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าสาขาวิชาเซรามิกส์และสาขาวิชาเครื่องกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาสาขาวิชาเซรามิกส์ มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าสาขาวิชาคอมพิวเตอร์อุตสาหกรรม สาขาวิชาก่อสร้างและสาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์อุตสาหกรรม มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าสาขาวิชาเครื่องกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ นั้นพบว่า ไม่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า จากการเปรียบเทียบตามสาขาวิชาทำให้ทราบได้ว่า นักศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเซรามิกส์และสาขาวิชาเครื่องกล ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ พบว่า ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในบางส่วน

ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความฟุ้งเฟ้อน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 เป็นเพราะว่า ฟุ้งเข้าสู่การศึกษา ยังมีความไต่ตรงในการจับจ่ายใช้สอยและยังไม่มีสังคมของการเป็นนักศึกษามากนัก

อภิปรายผล

จากการวิจัยการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัด พิษณุโลก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณและความมีเหตุผล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก คือประกอบอาชีพ ด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้ความเอื้อเฟื้อต่อเด็กและผู้สูงอายุในท้องถิ่น ร่วมฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น ประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบของสังคม ในการเลือกซื้อสินค้า นักศึกษาคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยก่อนเสมอ สังคมจะสงบสุข ถ้าใช้หลักปรัชญาของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปิดไฟทุกครั้งเมื่อไม่ได้ใช้เพื่อประหยัดพลังงาน มีความตั้งใจ ศึกษาเล่าเรียนด้วยความพากเพียร เพื่อจะมีอนาคตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้อบุญ ที่พึ่ง (2553: 281) พร้อมทั้งหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรม ในทางพุทธศาสนา คือทิวรรุทธิมิกัตถประโยชน์ 4 และมีสมาธิปฏิบัติ เอื้อบุญ ที่พึ่ง ได้ ทำการศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง คือนักศึกษาต้องรู้จักประมาณตนเอง ฟังความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน มีเหตุผลรู้จักแยกแยะปัญหา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน รู้รักสามัคคี รู้ การใช้จ่ายและการออม ส่วนหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและ การกระทำ ส่วนหลักธรรมที่สอดคล้องกับงานวิจัย คือ ทิวรรุทธิมิกัตถประโยชน์ 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุข ชั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มี ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการ คือ อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อม ด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการงาน เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุบายในการ งานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หา มาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) รักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้ พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจริญ สนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธี ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา สมชีวิดา อยู่อย่าง พอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้

สรุ่ยสรุ่ยฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคื่องนัก ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่าย (พระธรรมปิฎก "พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม" 2547) และ มัชฌิมาปฏิปทา ที่หมายถึงความพอเพียง หรือการใช้ชีวิตที่ถูกต้องตามหลัก สัมมาอาชีวะ คือใช้ชีวิตอย่างรู้ประมาณในการบริโภค คือใช้ปัจจัยสี่เท่าที่จำเป็น ไม่ใช่ใช้ ตามความต้องการเพื่อสนองความอยาก และจากการทดสอบทางสถิติทั้ง 2 ด้านนี้ พบว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

2. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้

ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด คือการวางแผนชีวิตในการศึกษาเล่าเรียนมีความสำคัญมากที่สุด การรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเป็นเรื่อง สำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน มีความรักความเมตตากรุณาต่อสัตว์ป่า เช่นไม่ทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร ชำนาญกิตติชัย (2554 : 54) ได้ ทำการศึกษาเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ลำดับที่ 1 คือรู้จักประมาณตนในการใช้ จ่ายเงินอย่างประหยัดตามฐานะตนเอง ลำดับที่ 2 ปฏิบัติด้วยการ ใช้จ่ายพอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยไปตามกระแสโฆษณา ลำดับที่ 3 สามารถเก็บเงินซื้อสิ่งของตามที่ ต้องการได้ ลำดับที่ 4 จัดสรรค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน และลำดับที่ 5 มีการออมทรัพย์แต่ ละเดือน จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทั้ง 3 ด้านนี้ยังสอดคล้องกับ หลักธรรมในทางพุทธศาสนา คือสัปปริสธรรม 7 อย่าง ได้แก่ 1. ทัมมัญญู เป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล 2. อัตถัญญู เป็นผู้รู้ จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้น สืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก 3. อัตตัญญู เป็นผู้รู้จักตน รู้จักตัวตน ของเราเองว่า โดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และ คุณธรรม สามารถประเมินตนเองได้ในหลักธรรม 4. มัตตัญญู เป็นผู้รู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น รู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ รู้จักประมาณในการใช้จ่าย โภคทรัพย์ 5. กาลัญญู เป็นผู้รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน 6. ปริสัญญู เป็นผู้รู้จักชุมชน คือ รู้จัก ชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้ரியากี่จะประพฤติดต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำரியากี่อย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ 7. ปุคคลัญญู เป็นผู้รู้จักเลือกคบคน คือ ความ แตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอริยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม (พระธรรมปิฎก "พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม" 2547)

จากความคิดเห็นของผู้วิจัย จะเห็นได้ว่าหลักแนวคิดและทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะมีหลักธรรมสอดแทรกอยู่ เช่นคำว่า ทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) สัมมาอาชีวะ (มรรค 8) และเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล (สัพบุริสธรรม 7) นั้นหมายความว่า ทุก ๆ แนวคิดและทฤษฎีของพระองค์มี ธรรมเป็นเครื่องกำกับอยู่

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. สาขาวิชาสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วัดและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ได้
2. เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปวางแผน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับนักศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถนำข้อมูลนี้ไปประยุกต์ใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยศึกษาการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาขาวิชา หลักสูตรและคณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา